DOMSTOLENS DOM

21. november 1991 *

I sag C-269/90,

angående en anmodning, som Bundesfinanzhof i medfør af EØF-Traktatens artikel 177 har indgivet til Domstolen for i den for nævnte ret verserende sag,

Hauptzollamt München-Mitte

mod

Technische Universität München,

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende gyldigheden af Kommissionens beslutning 83/348/EØF af 5. juli 1983 om fastslåelse af, at indførsel af apparatet »JEOL-Scanning Electron Microscope, model JSM-35 C« ikke kan ske med fritagelse for told efter Den Fælles Toldtarif (EFT L 188, s. 22),

har

DOMSTOLEN

sammensat af præsidenten, O. Due, afdelingsformændene Sir Gordon Slynn, R. Joliet, F. A. Schockweiler og F. Grévisse samt dommerne G. F. Mancini, C. N. Kakouris, J. C. Moitinho de Almeida, G. C. Rodríguez Iglesias, M. Díez de Velasco og M. Zuleeg,

generaladvokat: F. G. Jacobs
justitssekretær: ekspeditionssekretær H. A. Rühl,

* Processprog: tysk.

efter at der er indgivet skriftlige indlæg af:

— Technische Universität München ved Leitender Regierungsdirektor Wachinger

— Kommissionen ved juridisk konsulent J. Sack, som befuldmægtiget

på grundlag af retsmøderapporten,

efter at Kommissionen har afgivet mundtlige indlæg i retsmødet den 11. juni 1991,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 11. juli 1991,

afsagt følgende

Dom

1 Ved kendelse af 17. juli 1990, indgået til Domstolen den 6. september s.å., har Bundesfinanzhof i medfør af EØF-Traktatens artikel 177 forelagt et præjudicielt spørgsmål vedrørende gyldigheden af Kommissionens beslutning 83/348/EØF af 5. juli 1983 om fastslåelse af, at indførsel af apparatet »JEOL-Scanning Electron Microscope, model JSM-35 C« ikke kan ske med fritagelse for told efter Den Fælles Toldtarif (EFT L 188, s. 22).

2 Spørgsmålet er blevet rejst under en sag mellem Technische Universität München og Hauptzollamt München-Mitte.

3 Sagen vedrører fritagelse for told ved indførsel af et videnskabeligt apparat til Fællesskabet, jf. artikel 3, stk. 1, litra b), i Rådets forordning (EØF) nr. 1798/75 af

10. juli 1975 om fritagelse for told efter Den Fælles Toldtarif ved indførsel af uddannelsesmæssigt, videnskabeligt eller kulturelt materiale (EFT L 184, s. 1), i den affattelse, som gjaldt fra den 1. januar 1980 i medfør af Rådets forordning (EØF) nr. 1027/79 af 8. maj 1979 (EFT L 134, s. 1).

4 Technische Universität München lod mellem den 1. juni 1979 og den 23. marts 1981 et af firmaet Japan Elektron Optics Laboratory Ltd i Tokyo fremstillet scanning-elektronmikroskop model JSM-35 C ekspedere til fri omsætning. Apparatet var bestemt til universitetets forskningsopgaver inden for fagområderne kemi, biologi og geovidenskaber og skulle anvendes til undersøgelse af elektrokemiske processer, geologiske, mineralogiske og levnedsmiddelkemiske problemer, samt til undersøgelse af plast, fotografiske emulsioner og biologiske systemer.

5 Hauptzollamt fritog først apparatet for told. Ved afgørelser af 14. april, 15. april og 22. juni 1982 krævede Hauptzollamt derpå told på 31 110 DM og proportional indførselsomsætningsafgift heraf på 3 746 DM.

6 Under behandlingen af den af Technische Universität herover indgivne klage inddrog Hauptzollamt Kommissionen i sagen i henhold til artikel 7, stk. 2, i Kommissionens forordning (EØF) nr. 2784/79 af 12. december 1979 om fastsættelse af gennemførelsesbestemmelserne til forordning (EØF) nr. 1798/75 (EFT L 318, s. 32).

7 Kommissionen vedtog den 5. juli 1983 beslutning 83/348, hvorefter elektronmikroskopet ikke kunne indføres med fritagelse for told, da der i Fællesskabet på daværende tidspunkt fremstilledes apparater af tilsvarende videnskabelig værdi og med samme anvendelsesformål, hvilket navnlig gjaldt apparatet »PSEM 500 X« fremstillet af Philips Nederland BV.

8 På grundlag af Kommissionens beslutning afslog Hauptzollamt ansøgningen om toldfritagelse. Herefter anlagde Technische Universität sag.

9 Bundesfinanzhof, som behandler sagen i sidste instans, er af den opfattelse, at den foreliggende sag rejser et spørgsmål om gyldigheden af Kommissionens beslutning 83/348. Ifølge Bundesfinanzhof har Domstolen stedse fastslået, at den kun har en begrænset prøvelsesret i sager vedrørende fritagelse for told ved indførsel af videnskabelige apparater. Ifølge denne praksis kan Domstolen i betragtning af den tekniske karakter af de spørgsmål, som opstår på dette område, kun erklære en kommissionsbeslutning ugyldig i tilfælde af åbenbart fejlskøn eller magtfordrejning. Bundesfinanzhof finder det tvivlsomt, om denne opfattelse kan opretholdes.

10 Bundesfinanzhof finder, at konstateringen af de faktiske omstændigheder og anvendelsen af de retlige kriterier for at indrømme toldfritagelse ikke kan unddrages en domstolsprøvelse. Den omstændighed, at toldmyndighedernes prøvelse af spørgsmålet, om videnskabelige apparater er ligeværdige, i vidt omfang har teknisk karakter, ændrer intet ved kravet om retsbeskyttelse.

11 Bundesfinanzhof har derfor forelagt Domstolen spørgsmålet, om Kommissionens beslutning 83/348 af 5. juli 1983 er gyldig.

12 Vedrørende hovedsagens faktiske omstændigheder, de relevante retsforskrifter, retsforhandlingernes forløb samt de skriftlige og mundtlige indlæg henvises i øvrigt til retsmøderapporten. Disse omstændigheder omtales derfor kun i det følgende i det omfang, det er nødvendigt for forståelsen af Domstolens argumentation.

13 Det bemærkes, at når der er tale om en administrativ procedure, der vedrører komplicerede tekniske vurderinger, tilkommer der Kommissionen et skøn, således at den kan varetage sine opgaver.

14 Såfremt fællesskabsinstitutionerne har et sådant skøn, må der lægges endnu større vægt på overholdelsen af de garantier, som fællesskabsretten giver med hensyn til den administrative sagsbehandling. Disse garantier omfatter bl.a. kravet om, at den kompetente institution omhyggeligt og upartisk skal undersøge alle relevante forhold i den enkelte sag, den pågældendes ret til at fremføre sine synspunkter, samt kravet om, at afgørelsen skal være forsynet med en tilstrækkelig begrundelse. Kun under disse omstændigheder kan Domstolen efterprøve, om de faktiske og retlige omstændigheder, der har betydning ved udøvelsen af skønnet, forelå.

15 Det skal derfor undersøges, om de ovennævnte principper blev overholdt, da den anfægtede beslutning blev vedtaget.

16 Vedrørende det første punkt bemærkes, at ovennævnte forordning nr. 1798/75 gennemførte Firenze-aftalen af 22. november 1950 i Fællesskabet (jf. EFT 1979 L 134, s. 14), hvori de kontraherende stater forpligter sig til ikke at opkræve told eller andre afgifter ved indførsel af videnskabelige apparater, som er bestemt til undervisning eller forskning med det forbehold, at der ikke fremstilles apparater af tilsvarende videnskabelig værdi i importlandet.

17 Som det fremgår af første betragtning til forordning nr. 1798/75, bør der i videst muligt omfang indrømmes materiale af uddannelsesmæssig, videnskabelig eller kulturel art fritagelse for told efter Den Fælles Toldtarif for at lette såvel den frie udveksling af ideer som udøvelse af kulturelle aktiviteter og videnskabelig forskning inden for Fællesskabet.

18 I henhold til ovennævnte forordnings artikel 3, stk. 1, fritages videnskabelige instrumenter og apparater, som indføres i rent ikke-erhvervsmæssigt øjemed, for told efter Den Fælles Toldtarif, såfremt instrumenter eller apparater af tilsvarende videnskabelig værdi ikke fremstilles i Fællesskabet.

19 Toldfritagelse for et i Fællesskabet indført videnskabeligt apparat kan derfor kun nægtes med den begrundelse, at der findes et apparat af tilsvarende videnskabelig værdi i Fællesskabet, når de myndigheder, som skal anvende forordning nr. 1798/75, på grundlag af deres undersøgelse har kunnet fastslå dette med sikkerhed.

20 I den i forordning nr. 2784/79 omhandlede procedure hører Kommissionen medlemsstaterne og i givet fald en ekspertgruppe. Dersom det fremgår af gruppens undersøgelse, at der i Fællesskabet fremstilles et apparat af tilsvarende videnskabelig værdi, vedtager Kommissionen en beslutning om, at det pågældende apparat ikke opfylder betingelserne for toldfritagelse.

21 Kommissionen har erkendt, at den altid har fulgt ekspertgruppens udtalelse, da den ikke har anden adgang til oplysninger om de pågældende apparater.

22 Ekspertgruppen kan derfor kun varetage sin opgave, såfremt den er sammensat af personer med den nødvendige tekniske sagkundskab på de forskellige områder, hvor de omhandlede videnskabelige apparater anvendes, eller såfremt gruppens medlemmer rådgives af personer med denne sagkundskab. Imidlertid har hverken ekspertgruppens mødeprotokol eller forhandlingerne for Domstolen godtgjort, at denne gruppes medlemmer selv besad den nødvendige sagkundskab inden for kemi, biologi og geovidenskaber, eller at de har spurgt eksperter på disse områder til råds for at kunne tage stilling til de tekniske problemer, der opstår i forbindelse

med bedømmelsen af de pågældende videnskabelige apparaters ligeværdighed. Kommissionen har derfor tilsidesat sin forpligtelse til omhyggeligt og upartisk at undersøge alle de for sagen relevante forhold.

23 For det andet må det konstateres, at forordning nr. 2784/79 ikke giver den pågældende, som indfører et videnskabeligt apparat, mulighed for at redegøre for sine synspunkter for ekspertgruppen, for at tage stilling til de for gruppen foreliggende oplysninger eller for at tage stilling til gruppens udtalelse.

24 Imidlertid er det den institution, som indfører apparatet, som bedst ved, hvilke tekniske egenskaber det videnskabelige apparat skal have med henblik på de påtænkte forskningsopgaver. Sammenligningen mellem det indførte apparat og de apparater, som fremstilles i Fællesskabet, skal derfor ske under hensyn til de oplysninger, den pågældende har givet med hensyn til de påtænkte forskningsprojekter og den påtænkte anvendelse af apparatet.

25 Retten til at blive hørt under en sådan administrativ procedure er derfor kun tilgodeset, såfremt den pågældende under proceduren for Kommissionen får lejlighed til selv at tage stilling til og at udtale sig om relevansen af de faktiske omstændigheder samt i givet fald til de for fællesskabsinstitutionen foreliggende dokumenter. Dette krav blev ikke overholdt, da den anfægtede beslutning blev vedtaget.

26 For det tredje fremgår det endelig med hensyn til kravet om begrundelse i Traktatens artikel 190 af Domstolens faste praksis (jf. bl.a. dom af 26.6.1986, sag 205/85, Nicolet Instrument, Sml. s. 2049), at denne begrundelse klart og utvetydigt skal angive de betragtninger, som den fællesskabsmyndighed, der har udstedt den anfægtede retsakt, har lagt til grund, dels således at de berørte personer kan få kend-

skab til grundlaget for den trufne foranstaltning, for at de kan forsvare deres rettigheder, dels således at Domstolen kan udøve sin prøvelsesret.

27 Det må i den foreliggende sag konstateres, at Kommissionens beslutning ikke indeholder en tilstrækkelig angivelse af de videnskabelige betragtninger, som kan begrunde den konklusion, at det i Fællesskabet fremstillede apparat er ligeværdigt med det indførte apparat. Den anfægtede beslutning gentager nemlig kun ordlyden af en af Kommissionens tidligere beslutninger, nemlig beslutning 82/86/EØF af 23. december 1981 (EFT 1982 L 41, s. 33). Den berørte part kan derfor ikke kontrollere, om beslutningen er behæftet med et fejlskøn. Beslutningen opfylder derfor ikke kravene i Traktatens artikel 190.

28 Det følger af de anførte betragtninger, at den anfægtede beslutning blev vedtaget efter en administrativ procedure, hvorunder den pågældende institution tilsidesatte sin forpligtelse til omhyggeligt og upartisk at undersøge alle de for sagen relevante forhold, ansøgerens ret til at blive hørt samt forpligtelsen til at begrunde den trufne beslutning tilstrækkeligt.

29 Den nationale rets spørgsmål bør derfor besvares med, at Kommissionens beslutning 83/348/EØF af 5. juli 1983 om fastslåelse af, at indførsel af apparatet »JEOL-Scanning Electron Microscope, model JSM-35 C« ikke kan ske med fritagelse for told efter Den Fælles Toldtarif, er ugyldig.

Sagens omkostninger

30 De udgifter, der er afholdt af Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber, som har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke erstattes. Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN

vedrørende det spørgsmål, der er forelagt af Bundesfinanzhof ved kendelse af 17. juli 1990, for ret:

Kommissionens beslutning 83/348/EØF af 5. juli 1983 om fastslåelse af, at indførsel af apparatet »JEOL-Scanning Electron Microscope, model JSM-35 C« ikke kan ske med fritagelse for told efter Den Fælles Toldtarif, er ugyldig.

Due Slynn Joliet Schockweiler Grévisse

Mancini Kakouris Moitinho de Almeida

Rodríguez Iglesias Díez de Velasco Zuleeg

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 21. november 1991.

J.-G. Giraud
Justitssekretær

O. Due
Præsident